

Ἡ φιλανθρωπία χαρακτηρίζει ἰδιαιτέρως τοὺς μεγάλους νόας· ἐξ ἐναντίας δὲ, οἱ μικροῦ πνεύματος ἄνθρωποι εἶναι ὀργίλοι, ἀκρόχολοι, καὶ ἐκδικητικοί, οὔτε αἰσθάνονται τὴν γλυκύθυμον ἐκείνην ἡδονὴν, τὴν ὅποιαν ἀπολαύει ὁ συγχωρῶν τοὺς ἐχθρούς του.

Μόνος ὁ ἀμαθής καὶ ὁ ἀδύνατος εἶναι ὀκνηροί· καθότι, ὅσοι ἐζησαύρισαν γνώσεις τινάς, ἐπιθυμοῦν πάντοτε νὰ τὰς πληθύνωσιν· ὥστε ἡ μάθησις ὁμοιάζει κατὰ τοῦτο μὲ τὴν ἐξουσίαν, τὴν ὅποιαν ὅσον ἔχει μεγαλύτεραν ὁ ἄνθρωπος, τόσον μᾶλλον ἐπιθυμεῖ νὰ τὴν αὐξήσῃ· ἡ δὲ ὀκνηρία εἶναι τὸ καταφύγιον τῶν ἀσθενῶν πνευμάτων, καὶ ἡ ἀγαλλίασις τῶν ἀνοήτων.

Ἡ μετριοφροσύνη εἶναι ἀξίεπαινος ἀρετὴ, καὶ συνοδεύει ὡς ἐπιτοπλεῖστον τὴν ἀληθινὴν ἀξίαν, δουλαγωγεῖ δὲ τὰ πνεύματα ὄλων τῶν ἀνθρώπων· ἐπειδὴ τίποτε δὲν παροξύνει καὶ ἀηδιάζει, ὅσον ἡ οἴησις καὶ ἡ ἀναισχυντία. Ὁσεν καταφρονοῦμεν σχεδὸν ἐκ συμφώνου τὸν περιαιτολόγον, ὅστις γίνεται ὁ ἥρωσ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἱστορίας.

Τὸ νὰ μὴ ἐκτελῶμεν τὴν ὑπόσχεσιν εἶναι ἔργον ἀνόητον, καὶ σχεδὸν πλημμέλημα· ἔργον μὲν ἀνόητον, ἐπειδὴ κάνεις δὲν θέλει μᾶς ἐμπιστεῦσθαι πλῆον, πλημμέλημα δὲ, ἐπειδὴ ἡ ἀλήθεια εἶναι τὸ πρῶτον χρέος τῆς ἠθικῆς καὶ θρησκείας· ὥστε ὁ ψεύστης δὲν δύναται νὰ ἔχῃ κάμιαν ἀρετὴν, καὶ εἶναι ἄξιος τοῦ μίσους ὄλων τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνθρώπων.

Ἡ εὐτραπελία ἀποκτᾶ μὲν θαυμαστάς καὶ ἐπαινέτας, ἀλλ' ὄχι ποτὲ καὶ φίλον κάνενα· ἐπειδὴ ἀκτινοβολεῖ καὶ ἐκθαμβώνει, καθὼς ὁ μεσημβρινὸς ἥλιος· ἀλλ' ὁμοίως μὲ αὐτὸν καίει, καὶ διὰ τοῦτο γίνεται ἐπιφοβός· ἐξ ἐναντίας δὲ, τὸ κατὰ τὴν ἐσπέραν καὶ πρωϊαν γλυκὺ φῶς τοῦ πλανήτου τούτου θερμαίνει μετρίως, καὶ φαιδρύνει τὸν ἄνθρωπον.

Μὴ ζητῆς ἄρα ποτὲ τὴν εὐτραπελίαν· ἂν ἔχῃς αὐτὴν φυσικὴν, ὑπομονή· ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν περίστασιν ἄς μεσολαβῇ ἡ κρίσις, καὶ μὴ τὴν ἐξασκήσῃ ποτὲ πρὸς βλάβην τῶν ἄλλων.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑ, Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΣΣΑ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ.

Ἡ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑ ΑΛΕΞΙΕΥΝΑ ἐγεννήθη πλησίον εἰς τὴν Δερπάτην, μικρὰν πόλιν τῆς Λιβονίας, ἀπὸ πένητας μὲν, ἀλλ' ἐναρέτους γονεῖς. Μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς τὸν θάνατον, καταίει ὁμοῦ μὲ τὴν ἡλικιωμένην μητέρα εἰς καλύβην σκεπασμένην ἀπὸ ἄχυρα· ἦσαν δὲ πτωχαὶ μὲν, πλὴν πολλὰ εὐχαριστημένοι καὶ αἱ δύο. Εἰς τοιαύτην κατάστασιν, μεμακρυσμένη ἀπὸ τὴν θεωρίαν τοῦ κόσμου, ἐξωστρόφε με τὸς κόπους τῶν ἰδίων τῆς χειρῶν τὴν μητέρα, ἡ ὅποια δὲν ἤμπορε πλέον νὰ τρέφεται μόνη. Ἐνῶ ἡ Αἰκατερίνα ἐκλωθεν, ἡ γηραλέα, καθήμενη πλησίον, ἀνεγίνωσκε βιβλίον τῆς θρησκευτικῆς. Ὅτε δ' ἐτελείονον τῆς ἡμέρας οἱ κόποι, καθίζουσαι σιμὰ τῆς ἐστίας, μετελάμβανον εὐχαρίστως ἀπὸ ἀπλῆν τινὰ τροφήν.

Μολονότι τῆς Αἰκατερίνης καὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἀνάστημα ἦσαν ἐντελέστατα, εἰς τὸν νοῦν ὅμως ἐφαίνετο δομένη ὅλη αἰτῆς ἡ προσοχή. Τὴν τέχνην τοῦ ἀναγινώσκειν εἶχε μάθειν ἀπὸ τὴν ἰδίαν τῆς μητέρα· Λουθηρόφων δὲ τις πρεσβύτερος τὴν ἐδίδαξε τὰ καθήκοντα τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας. Ἐκ φύσεως εἶχε λάβειν ὄχι μόνον ἰσχυρὸν, ἀλλὰ καὶ ὀρθὸν ἀντιληπτικὸν, καὶ ἤμπορε νὰ συλλογίζεται ὄχι μόνον ταχέως, ἀλλὰ καὶ βασιμῶς. Οἱ γείτονες χωρικοὶ παρετήρησαν τὰ κάλλη καὶ τὰς ἀρετάς τῆς, καὶ πολλοὶ αὐτῶν τὴν ἐζήτησαν εἰς γάμον, πλὴν ματαίως· διότι τόσον ἠγάπα τὴν μητέρα τῆς, ὥστε νὰ τὴν ἀποχωρισθῇ οὔτε κὰν ἤθελε νὰ τὸ ἀκούσῃ.

Ἡ Αἰκατερίνα ἦτο δεκαπενταετής, ὅτε ἡ μήτηρ τῆς ἀπέθανε. Τότε ἀφῆκε τὴν καλύβην, καὶ ὑπῆγε νὰ κατοικήσῃ μετὰ τοῦ Λουθηρανῶ πρεσβυτέρου, ὅστις τὴν εἶχε διδάξειν παιδιόθεν. Εἰς τὴν οἰκίαν ταύτην διέτριβε, κυβερνῶσα τὰ τέκνα τοῦ εὐεργέτου τῆς, καὶ δείχουσα ἐνταυτῷ φρόνησιν ἀμετάτρεπτον καὶ ζωηρότητα παράδοξον. Ὁ γηραλέος, ὁ ὁποῖος τὴν ἐβλεπεν ὡς ἰδίαν τοῦ θυγατέρα, ἐφρόντισεν ὥστε νὰ τὴν διδάξωσι τὰ κομψότερα μέρη τῆς γυναικείας ἀνατροφῆς οἱ παραδιδόντες αὐτὰ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του. Τοιοῦτοτρόπως ἡ Αἰκατερίνα ἐξηκολούθει νὰ αὐξάνῃ τὰς γνώσεις, καὶ νὰ καλυτερεύῃ τὰ ἤθη τῆς, ἕωσθ' ἀπέθανεν ὁ Λουθηρανὸς πρεσβύτερος, καὶ αὐτὴ κατήντησε πάλιν εἰς τὴν προτέραν τῆς πενίαν.

Ἡ Λιβονία τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐλεηλατεῖτο ἀπὸ τὸν πόλεμον, καὶ ἀθλίως ἤρημοῦτο. Αἱ δυστυχίαι αὗται πάντοτε πίπτουν βαρύτεραι ἐπάνω εἰς τοὺς πτωχοὺς· ὅθεν ἡ Αἰκατερίνα, μολονότι εἶχε τόσον μεγάλην προκοπήν, ἐδοκίμαζεν ὅμως ὅλα τὰ δεινὰ, ὅσα συνοδεῖον τὴν ἐσχάτην ἐνδειαν. Βλέπουσα ὅτι αἱ ζωοτροπία καθήμεραν ἐγίνοντο πλῆον ἀκριβαί, καὶ ὅτι τὸ ἴδιόν τῆς ἀργύριον παντάπασιν ἐτελείωσεν, ἀπεφάσισε τέλος πάντων νὰ ὁδοιπορήσῃ εἰς τὸ Μαριεμβούργον, πόλιν ὅπου τὰ πάντα ἦσαν ἀφθονώτερα.

Μὲ τὰ ὀλίγα τῆς φορέματα, ἐστοιβασμένα εἰς δισάκιόν τι, ἤρχισε τὴν ὁδοιπορίαν πεζή. Ὁ τόπος, τὸν ὁποῖον εἶχε νὰ διαπεράσῃ, ἦτον ἀθλιὸς ἐκ φύσεως, ἀλλὰ τὸν ἔκαμαν ἐτι πλῆον φοβερόν οἱ Σουηδοὶ καὶ Ῥῶσσοι, οἵτινες κυριεύοντές τον, ποτὲ μὲν οὔτοι, ποτὲ δὲ ἐκεῖνοι, τὸν ἐλεηλάτου βαρβάρως· ἀλλ' ἡ πείνα τὴν εἶχε διδάξειν νὰ καταφρονῇ τοὺς κινδύνους καὶ κόπους τῆς ὁδοῦ. Μίαν ἐσπέραν, ἐνῶ ἰδοιοῖρε τοιοῦτοτρόπως, ἐμβᾶσα εἰς καλύβην τινὰ νὰ καταλύσῃ διὰ τὴν νύκτα, εὐρήκε μέσα δύο Σουηδοὺς στρατιώτας, οἵτινες τὴν ἐπλησίασαν μὲ ἀναιδεῖς λόγους. Ἡ ἀναιδεία των δὲ ἤθελε πιθανῶς καταντήσῃν εἰς βίαν, ἐὰν ἀξιωματικὸς τις, περνώων ἐκεῖθεν κατὰ τύχην, δὲν ἤρχετο εἰς βοήθειαν τῆς. Ὅτε αὐτὸς ἐφάνη οἱ στρατιώται ἐπαυσαν ἀμέσως· ἀλλ' ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς νεάνιδος μόλις ὑπερέβαινε τὴν ὅποιαν ἐδοκίμασεν ἐκπληξῆν, ἀφοῦ ἐγνώρισεν ὅτι ὁ αὐτὴν ἀπαλλάξας ἦτον ὁ υἱὸς τοῦ Λουθηρανῶ πρεσβυτέρου,

τοῦ ποτὲ διδασκάλου, εὐεργέτου, καὶ φίλου της.—καλὸν συναπάντημα τοῦτο διὰ τὴν Αἰκατερίναν. Τὸ ὀλίγον ἀργύριον, ὅσον εἶχε συμπαραλάβειν ἀπὸ τὴν οἰκίαν, ἦτον ἤδη ἐξωδευμένον· τὰ φορέματά της εἶχε δώσειν, κομμάτιον κομμάτιον, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς ὅσοι τὴν εἶχον φιλοξενήσῃν εἰς τὸν δρόμον· ὁ γενναῖος λοιπὸν συντοπίτης ἔδωκεν ἐκ τοῦ ἰδικοῦ του, καὶ τῆς ἠγόρασε φορέματα, τῆς ἐπρομήθευσεν ἕνα ἵππον, καὶ τὴν ἔδωκε συστατικά γράμματα πρὸς πιστόν τινα φίλον τοῦ πατρὸς του, τὸν ἔπαρχον τοῦ Μαριεμβούργου.

Ἡ ὠραία μας ξένη ἔλαβε καλὴν ὑποδοχὴν εἰς τὸ Μαριεμβούργον. Ὁ ἔπαρχος τὴν ἐδέχθη πάραυτα εἰς τὴν οἰκογενεῖάν του ὡς κυβερνήτριαν τῶν δύο αὐτοῦ θυγατέρων· καίτοι δὲ μόνον δεκαεπταετής, ἐφάνη ὅμως ἀξία νὰ διδάσκῃ τὸ γένος της καὶ κομψὴν διαγωγὴν, καὶ ἐνάρετα ἦδη. Τῆς Αἰκατερίνης ἡ φρόνησις καὶ τὸ κάλλος ἦσαν τοιαῦτα, ὥστε μετ' ὀλίγον αὐτὸς ὁ ἔπαρχος ἐπρόσφερε νὰ τὴν νυμφευθῇ· ἀλλ' ἐκείνη δὲν ἔστρεψε· διότι, φερομένη ἀπὸ εὐγνωμοσύνης αἰσθήματα, εἶχεν ἀποφασίσειν νὰ μὴν ὑπανδρευθῇ ἄλλον παρὰ τὸν ἀξιωματικὸν, ὅστις τὴν ἠλευθέρωσεν, ἂν καὶ τοῦ ἔλειπεν ὁ εἰς βραχίον. ἦτο δὲ καὶ ἄλλως ἀσχημισμένος ἀπὸ πληγὰς, τὰς ὁποίας εἶχε λάβειν εἰς τὴν στρατιωτικὴν δούλευσιν. Κατὰ τὴν ἀπόφασιν δὲ ταύτην, ἄμα ὅτε ὁ ἀξιωματικὸς ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν, τὸν ἐπρόσφερε τὴν χεῖρά της, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος ἐδέχθη μετὰ χαρᾶς· καὶ ἀκολούθως ὁ γάμος των ἱεουργήθη.

Ἀλλὰ κάθε μέρος τοῦ βίου τῆς Αἰκατερίνης ἐμελλε νὰ ἦναι παράδοξον. Αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποῖαν εὐλογήθη, οἱ Ῥῶσοι ἐπολιόρχησαν τὸ Μαριεμβούργον. Ὁ κακότευχος δὲ στρατιώτης ἐπροστάχθη νὰ ὑπάγῃ εἰς μάχην, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν ἐπέστρεφεν.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἡ πολιορκία ἐπροχώρει μανιωδῶς, σκληρυνομένη ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους ἀπὸ πείσμα, ἐκ δὲ τοῦ ἄλλου ἀπὸ ἐκδίκησιν. Ὁ πόλεμος τὸν καιρὸν ἐκείνον μεταξύ τῶν δύο ἀρκτικῶν δυνάμεων ἦτον ἀληθινὰ βάρβαρος· ὁ ἀθῶος χωρικός καὶ ἡ ἄκακος παρθένος μετεἶχον πολλάκις ἀπὸ τοῦ ἐνόπλου στρατιώτου τὴν τύχην. Τὸ Μαριεμβούργον ἠλώθη ἐξ ἐφόδου· τσαυτὴ δὲ ἦτον ἡ λύσσα τῶν ἐφορησάντων, ὥστε ὄχι μόνον ἡ φρουρά, ἀλλὰ καὶ σχεδὸν ὅλοι οἱ κάτοικοι, ἄνδρες, γυναῖκες, καὶ παιδία, ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν σπάθη.

Τέλος πάντων, ἀφοῦ σχεδὸν ἐτελείωσεν ἡ σφαγὴ, εὐρέθη κρυμμένη εἰς φούρνον τινὰ ἡ Αἰκατερίνα. Μέχρι τῆς σήμερον εἶχε ζήσειν πτωχῇ, ἀλλ' ἔλευθέρη· τώρα ἤρχισε νὰ μανθάνῃ τί σημαίνει ἡ δουλεία. Καὶ εἰς ταύτην ὅμως τὴν θῆσιν ἐφέρετο μ' εὐλάβειαν καὶ ταπεινοφροσύνην· μολονότι δὲ τῆς εἶχον ὀλιγοστεύσειν τὴν ζωηρότητα αἱ δυστυχίαι, ἦτον ὅμως ἰλαρά.

Τῆς ἀξίας καὶ ὑποκλίσεώς της ἡ φήμη ἐφθασεν ἕως καὶ εἰς τὸν Ῥῶσον ἀρχιστράτηγον Μενζικόφ. Ἡδέλησε νὰ τὴν ἴδῃ· εὐηρεστήθη μὲ τὸ φαινόμενόν της· τὴν ἠγόρασεν ἀπὸ τὸν στρατιώτην, τὸν αὐθέντην της, καὶ τὴν ἔβαλεν ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τῆς ἀδελφῆς του. Ἐδῶ

τὴν ἐπεριποιῶντο μὲ ὄλον τὸ ἀνῆκον εἰς τὴν ἀξίαν της σέβας, ἐνῶ τὸ κάλλος της ἐβελτιόνητο καθ' ἡμέραν ὁμοῦ μὲ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς τύχην.

Μετ' ὀλίγον ἀφοῦ ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ταύτην, ἐνῶ μίαν ἡμέραν ὁ αὐτοκράτωρ, Πέτρος ὁ Μέγας, ἐπεσκέπτετο τὸν ἀρχιστράτηγον, ἡ Αἰκατερίνα ἐστάλη εἰς τὸν θάλαμον μὲ ξηρὰ τινα ὀπωρικά, τὰ ὁποῖα περιέφερε μὲ σεμνότητα ἐξαίρετον. Ὁ δυνατὸς μονάρχης τὴν ἶδε, καὶ ἐξεπλάγη εἰς τὰ κάλλη της.

Τὴν ἐπαύριον ἦλθε πάλιν, ἐζήτησε τὴν ὠραίαν δούλην, τὴν ἠρώτησε διαφόρους ἐρωτήσεις, καὶ ἤρε τὰ κάλλη τοῦ νοός της ἀνώτερα καὶ ἀπὸ τὰ τοῦ προσώπου της. Ὅταν ἦτο νέος, ἠναγκάσθη νὰ νυμφευθῇ καθῶς ἀπότην τὰ συμφέροντά του· τώρα ὅμως εἶχεν ἀποφασίσει νὰ νυμφευθῇ κατὰ τὴν κλίσιν του. Ἀμέσως λοιπὸν ἠρεύνησε τὴν ἱστορίαν τῆς ὠραίας Αἰκατερίνης, ἡ ὁποία δὲν εἶχεν ἀκόμη τελειωμένον τὸ δέκατον ἔβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας της. Τὴν ἐθεώρησεν εἰς τὴν κοιλάδα τῆς ἀφανείας, καὶ εἰς ὅσας διεπέρασε τῆς τύχης μεταβολὰς, καὶ τὴν εὐρέθη ἀληθινὰ μεγαλόψυχον εἰς ὅλα. Ἡ ἀγνευία της δὲν ἦτον ἐμπόδιον εἰς τὸν σκοπὸν του. Ὁ γάμος ἱεουργήθη κατ' ἰδίαν, ἀφοῦ ὁ αὐτοκράτωρ ἐδηλοποίησεν εἰς τοὺς αὐλικούς του, ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι ἡ πρεπωδεστέρα κλίμαξ εἰς τὸν θρόνον.

Ἴδου, τέλος πάντων, μᾶς παρουσιάζεται ὡς αὐτοκρατορίσσα τοῦ μεγαλητέρου ἐπὶ γῆς βασιλείου ἡ Αἰκατερίνα, τὴν ὁποίαν ἴδαμεν πρὸ ὀλίγου εἰς χαμηλὴν, ἀχυροσκίεπαστον καλύβην. Ἐκείνη, ἥτις πρὸ μικροῦ ἐπλανᾶτο πτωχῇ καὶ ἔρημος, περικυκλοῦται τώρα ἀπὸ χιλιάδας, οἵτινες εὐρίσκον εὐτυχίαν εἰς τὰ μειδιάματά της. Ἐκείνη, ἥτις πρότερον ἔστρεφετο καὶ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, δύναται τώρα νὰ διαχύσῃ ἀφθονίαν εἰς ὀλόκληρα ἔθνη. Εἰς τὰς περιστάσεις ἐχρεώσται μέρος τῆς ὑψώσεως ταύτης, ἀλλ' εἰς τὰς ἀρετάς της πλειότερον. Πάντοτε μετὰ ταῦτα ἐφύλαττε τὰ καλὰ ἐκεῖνα προτερήματα, τὰ ὁποῖα τὴν ἔβαλαν ἐπὶ τοῦ θρόνου· ἐνῶ δὲ ὁ παράδοξος ἡγεμὼν, ὁ ἀνὴρ της, ἠγωνίζετο διὰ τὸ καλὸν τῶν ἀρρένων αὐτοῦ ὑπῆκων, ἐκείνη κατεγίνετο εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ ἰδίου της φύλου. Ἠλλάξε τὰ φορέματά των· εἰσήγαγε μίκτας συνελεύσεις· ἐσύστησε τόγμα τι γυναικῶν ἵππων· ἐτίμα τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἀρετὴν· καὶ, ἀφοῦ τέλος πάντων, εἶχε πληρώσειν τὰ χρεῖα αὐτοκρατορίσσης, φίλης, γυναικὸς, καὶ μητρὸς, ἀπέθανε γενναίως χωρὶς λύπην, λυπούμενη ἀπὸ ὄλους.

ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΩΝ ΗΘΙΚΩΝ ΑΙΤΙΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΤΗΤΑ.

ΤΑ ἠθικὰ πάθη ἔχουν μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπάνω εἰς τὴν αἰσθητικότητα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν φυσικὴν κατάστασιν. Ἐνταῦθα αναφέρομεν ὀλίγα τινὰ ἐκ τῶν πολλῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐπιρροῆς ταύτης.

Ἐλπίς. Ἡ ἐλπίς ὅτι θέλει τις ἀπολαύσειν τὸ ποθούμενον ἀγαθόν, ἢ ἐλευθερωθῆν ἀπὸ κἀνὲν δεινόν, διαχέει εἰς ὅλην τὴν μηχανὴν τοῦ σώματος γλυκεῖαν